C/2026/4652

23.9.2026

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora

Prispevek EESO h konferenci OZN o vodi 2026: od modrega dogovora EU in evropske strategije za odpornost v zvezi z vodo do globalnega ukrepanja na področju vode

(mnenje na lastno pobudo)

(C/2026/4652)

Poročevalec: **Paul RÜBIG (AT-I)**

Soporočevalec: **Hervé JEANNIN (FR-2. kat.)**

Svetovalca	Durk KROL (za poročevalca I. skupine)
	Paula MARTINELLI VIEIRA DA ROSA (za soporočevalca 2. kategorije)
Sklep plenarne skupščine	23. 10. 2025
Pravna podlaga	člen 52(2) Poslovnika
	mnenje na lastno pobudo
Pristojnost	posvetovalna komisija za spremembe v industriji
Datum sprejetja na seji CCMI	20. 5. 2026
Datum sprejetja na plenarnem zasedanju	18. 6. 2026
Plenarno zasedanje št.	606
Rezultat glasovanja (za/proti/vzdržani)	182/0/4

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) poudarja, kako pomembna je konferenca OZN o vodi, saj mora odpornost v zvezi z vodo postati strateška prednostna naloga in samostojna politika na svetovni ravni, kot že velja na ravni EU. Pri sedanjem tempu bomo trajnostno gospodarjenje z vodo dosegli šele leta 2049. EESO poziva k spremembi paradigme, saj meni, da je treba z linearne rabe vode preiti na krožne sisteme ter vodo priznati kot javno dobro s socialno, okoljsko in gospodarsko vrednostjo.

1.2 Voda je strateški vir, potreben za gospodarski razvoj, družbeno odpornost, prilagajanje podnebnim spremembam in zdrave ekosisteme. S politikami je treba spodbujati učinkovitost, naložbe in celostno gospodarjenje v celotnem razponu povezave med vodo, energijo, surovinami in hrano ter podpirati prehod na gospodarstvo in družbo, ki pametno ravnata z vodo.

1.3 Vodo je treba v vseh javnih politikah upoštevati kot eno osrednjih medsektorskih vprašanj. EESO poziva k horizontalnemu pristopu k upravljanju, pri katerem bo voda upoštevana v vseh sektorjih in na vseh ravneh upravljanja na svetovni ravni ter ki bo zajemalo prečno sodelovanje civilne družbe.

1.4 EESO poziva mednarodno skupnost, naj odločno obsodi napade na bistveno vodno infrastrukturo, ki je nepogrešljiva za preživetje civilnega prebivalstva, in jih obravnava kot vojni zločin.

1.5 EESO priporoča, naj se v vseh ustreznih političnih pobudah na ravni EU in svetovni ravni sistematično izvaja „test za vodo“, da bi ocenili njihov vpliv na vodne vire, učinkovitost rabe vode in odpornost v zvezi z vodo ter zagotovili skladnost s cilji trajnostnega gospodarjenja z vodo. Voda je javna dobrina, zato je njena cenovna dostopnost za ranljive skupine bistvenega pomena za pravično oskrbo z njo.

1.6 EESO poudarja, da je za odpornost v zvezi z vodo potrebna temeljita sprememba vedenja v vseh sektorjih družbe. Bistveni elementi tega prehoda so zmanjšanje porabe in onesnaževanja, razpoložljivost, posodobitev infrastrukture, spodbujanje ponovne uporabe, prilagajanje kmetijskih in industrijskih praks, krepitev ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev ter ohranjanje in obnova mokrišč ([1]) za izboljšanje shranjevanja in zadrževanja vode (tudi s sonaravnimi rešitvami).

1.7 Da bi dosegli odpornost v zvezi z vodo in podnebjem, je treba obnoviti ekosisteme in naravne zmogljivosti zadrževanja vode. Sonaravne rešitve, vključno z mokrišči, bi bilo treba priznati kot kritično infrastrukturo za odpornost v zvezi z vodo, jih uvesti v velikem obsegu ([2]) in vključiti v vse dialoge.

1.8 Povečanje naložb je ključnega pomena, vendar zgolj javna sredstva ne bodo zadoščala. EESO poziva k postopni odpravi okolju škodljivih subvencij ter k strožjim in jasnim omogočitvenim pogojem za mobilizacijo zasebnih naložb, tudi z oceno tveganja, ki temelji na dokazih, in mehanizmi za delitev tveganja. S pristopi kombiniranega financiranja bi bilo treba mobilizirati javni in zasebni kapital ter podpreti zanesljiv nabor dobičkonosnih projektov v okviru cilja trajnostnega razvoja 6. Izkušnje kažejo, da je oskrba s pitno vodo, ki jo zagotavlja javni sektor, ustrezna možnost za državljane, saj je javni sektor zavezan trajnostni javni infrastrukturi. Zato bi bilo treba oskrbo s pitno vodo in storitve v zvezi z odpadno vodo financirati predvsem iz javnih sredstev, davkov na vodo pa ne bi smeli uvajati.

1.9 Za doseganje varnosti oskrbe z vodo so potrebni finančno vzdržni ponudniki storitev ter etični in vključujoči regulativni okviri, ki spodbujajo trajnostnost, učinkovitost, povrnitev stroškov in primerjanje uspešnosti, hkrati pa zagotavljajo cenovno sprejemljivost in splošni dostop.

1.10 EESO poziva, naj se s celostnimi pristopi, ki so odporni na podnebne spremembe in združujejo razvoj infrastrukture, upravljanje in krepitev zmogljivosti, nudi večja podpora na področju vode, sanitarne oskrbe in higiene, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti ranljivim in marginaliziranim skupnostim. Zavzema se tudi za to, da se v primeru konfliktov pri rabi vode prednost nameni oskrbi s pitno vodo.

1.11 Povodja bi morala biti primarna enota za gospodarjenje z vodo, načrtovanje in analizo, tudi v čezmejnih okvirih. Platforme deležnikov na ravni povodij bi morale podpirati usklajeno odločanje, izmenjavo podatkov in dodeljevanje virov za izboljšanje skupnega gospodarjenja z vodo, in sicer z uporabo digitalnih orodij in izmenjavo znanja.

1.12 EESO poziva, naj se pospeši prehod na družbo, ki pametno ravna z vodo, med drugim s spodbujanjem mest, ki so sposobna zadržati vodo, povečanjem ponovne uporabe vode, zmanjšanjem njenega uhajanja in preoblikovanjem sistemov za čiščenje odpadnih voda v sisteme za pridobivanje virov.

1.13 EESO se zavzema za določitev svetovnih ciljev, da bi do leta 2030 za vsaj 10 % povečali učinkovitost rabe vode in znatno zvišali stopnjo ponovne uporabe vode v vseh sektorjih. Doseganje teh ciljev bi bilo treba podpreti z jasnimi kazalniki za spremljanje napredka.

1.14 Za boljšo preglednost, uspešnost in odločanje so bistveni digitalizacija, zanesljivi, dostopni in interoperabilni podatki in umetnointeligenčni sistemi. V svetovne okvire spremljanja bi morali biti vključeni vsi uporabniki in vse vrste rabe na podlagi načela „prava voda za pravi namen“.

([1]) Mokrišča so v Konvenciji o mokriščih (1971) opredeljena kot območja močvirij, barij, šotišč ali voda, ki so bodisi naravna ali umetna, stalna ali začasna, s statično ali tekočo sladko, somorno ali slano vodo, vključno z območji morske vode, ki ob oseki ni globlja od šestih metrov.

([2]) Mnenje EESO Evropska strategija za odpornost v zvezi z vodo in celostni evropski okvir za odpornost proti podnebnim spremembam in obvladovanje tveganj (UL C, C/2026/3223, 2.7.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/3223/oj).

1.15 EESO priporoča, naj se oblikujejo harmonizirani kazalniki, mehanizmi spremljanja in okviri poročanja, temelječi na kazalnikih Svetovne meteorološke organizacije (SMO) ([3]), da bi spremljali napredek pri doseganju odpornosti v zvezi z vodo in zagotovili prevzemanje odgovornosti na ravni EU in svetovni ravni.

1.16 EESO poudarja, da je treba izboljšati ozaveščenost javnosti in obveščanje o izzivih na področju vode. Civilno družbo je treba obveščati o postopkih odločanja in jo aktivno vključevati vanje, da bi spodbudili spremembe vedenja in skupno odgovornost.

2. **Splošne ugotovitve**

2.1 **Voda za ljudi:** človekova pravica do vode in sanitarne oskrbe, tudi za ljudi v ranljivem položaju, za zdrave in trajnostne družbe in gospodarstva, ki pametno ravnajo z vodo. Voda je javna dobrina, ki jo je treba varovati in braniti ter bi jo morali v skladu z okvirno direktivo o vodah in Pogodbama obravnavati drugače kot drugo blago.

2.1.1 Dostop do vode in sanitarne oskrbe je ena temeljnih človekovih pravic, kot je poudarjeno v Ustanovni listini OZN in modrem dogovoru EU. Dostop do varne pitne vode mora biti neodtujljiva pravica vsakega posameznika, da bi lahko živel dostojno življenje. Vendar pa leta 2024 več kot 2,2 milijarde ljudi še vedno ni imelo dostopa do pitne vode iz virov, ki se varno upravljajo. EESO poudarja, da vode ne smemo dojemati le kot blaga ali zgolj finančnega sredstva, temveč je treba priznati njeno socialno, okoljsko in gospodarsko vrednost, saj vodna revščina ogroža demokracijo in mir. Takšen pristop bi moral usmerjati vse nacionalne in mednarodne politike, povezane z gospodarjenjem z vodo in upravljanjem.

2.1.2 Zagotavljanje splošnega dostopa do vode, sanitarne oskrbe in higiene je bistveno za človekovo dostojanstvo in trajnostni razvoj. EESO poziva, naj se partnerskim državam s celostnimi pristopi, ki so odporni na podnebne spremembe in združujejo razvoj infrastrukture s sonaravnimi rešitvami, upravljanje in krepitev zmogljivosti, zlasti ranljivih skupnosti, zagotovi večja podpora in se tako prispeva k svetovnemu prehodu na družbo, ki pametno ravna z vodo. Zaradi trojne krize planeta ([4]) se vse bolj zaostrujejo izzivi, povezani z vodo, vključno s sušo, poplavami, zmanjševanjem virov podzemne vode in degradacijo ekosistemov ([5]). Za dosego ciljev trajnostnega razvoja 6 in zaščito temeljnih človekovih pravic je nujno spodbujati trajnostno in pametno gospodarjenje z vodo. Pri dolgoročnih rešitvah se je treba osredotočiti na krepitev lokalnih ekosistemov, obnovo naravnega zadrževanja vode, posodobitev vodne infrastrukture in izboljšanje upravljanja, da bi preprečili razseljevanje prebivalstva. Rešitve bi morale zmanjšati onesnaževanje pri viru, izboljšati lokalno razpoložljivost vode in upravljanje lokalnih virov, obnoviti ekosisteme in preprečiti komercializacijo vode.

2.1.3 EESO v zvezi z modrim dogovorom EU ponovno poziva k enotnemu pristopu k vodni revščini in se zavzema za smernice za spremljanje dostopa do kakovostne in cenovno dostopne vode ter sanitarnih storitev, kar je treba pospremiti z ocenami možnosti, učinka in tveganja ter vrednotenjem skozi celotno življenjsko dobo. Nadalje poudarja potrebo po pravični dodelitvi virov, uporabi načela „onesnaževalec plača“ in močnem javnem vodstvu za učinkovito gospodarjenje z vodo, ki bo spodbujalo napredek v kmetijstvu, industriji in zdravju ter koristilo skupnostim.

2.1.4 Vodo bi bilo treba vključiti v vse sektorje in področja politike. Vlade so pod vse večjim pritiskom zaradi podnebnih pretresov, izgube biotske raznovrstnosti in onesnaževanja, urbanizacije ter vse večjih zahtev kmetijstva in industrije, hkrati pa se spoprijemajo z naraščajočo potrebo po naložbah. Ti izzivi vplivajo na vodne sisteme in vse možnosti preživljanja.

2.1.5 Znanost in tehnologija sta bistveni za oblikovanje gospodarjenja z vodo in zagotavljanje dostopa do pitne vode. EESO poudarja, da zanesljivi in dostopni podatki ter digitalni sistemi izboljšujejo preglednost, preprečevanje tveganj in gospodarjenje z vodo. Zavzema se za uporabo podatkov za odločanje na podlagi dokazov, ki bo temeljilo na previdnostnem pristopu.

([3]) Za standardizirane, znanstveno utemeljene hidrološke kazalnike, ki lahko podprejo spremljanje odpornosti v zvezi z vodo, glej *poročilo o stanju svetovnih vodnih virov za leto 2024*.

([4]) Podnebne spremembe, izguba biotske raznovrstnosti in onesnaževanje.

([5]) Mnenje EESO Evropska strategija za odpornost v zvezi z vodo in celostni evropski okvir za odpornost proti podnebnim spremembam in obvladovanje tveganj.

2.1.6 Za trajnostno gospodarjenje z vodo je treba izvajati vse potrebne ukrepe, vključno z uporabo nastajajoče tehnologije. Za zmanjšanje porabe vode in njeno učinkovitejšo ponovno uporabo bi bilo treba urediti industrijske in kmetijske panoge z intenzivno porabo vode.

2.1.7 Vodna infrastruktura postaja vse bolj tarča v oboroženih spopadih, kar neposredno ogroža človekovo pravico do vode in sanitarne oskrbe ter spodkopava regionalno stabilnost, posledice pa trajajo desetletja. Ta dejanja je treba jasno obsoditi in prek mednarodnih mehanizmov zahtevati odgovornost zanje. EESO poziva, naj mednarodna skupnost nedvoumno prizna, da napadi na kritično infrastrukturo, ki je nepogrešljiva za preživetje civilnega prebivalstva, pomenijo vojni zločin in jih je treba obsoditi.

2.1.8 EESO poudarja, da je treba za odpornost v zvezi z vodo in za zdrave ekosisteme izboljšati ozaveščenost javnosti in obveščanje o izzivih na področju vode ([6]). Večja udeležba potrošnikov in deležnikov ter večja preglednost sta bistveni za spodbujanje sprememb vedenja in podporo pri prehodu na družbo, ki pametno ravna z vodo.

2.2 **Voda za blaginjo:** priznavanje vrednosti vode s politikami, s katerimi se določijo jasna pravila za učinkovitost in naložbe, povezava med vodo, energijo, surovinami in hrano, doseganje napredka pri celostnem in trajnostnem gospodarjenju z vodnimi viri in ravnanju z odpadnimi vodami, učinkovita raba vode v vseh sektorjih ter gospodarski, okoljski in socialni razvoj, ob nujnem pogojevanju v zvezi z vodo.

2.2.1 EESO poudarja, da je voda bistvenega pomena za svetovno gospodarstvo, okolje in družbeno blaginjo, ter poziva h globalnemu premiku glede vrednotenja vode in k priznavanju vode kot ključnega elementa blaginje družbe v skladu s publikacijo *Ponovni poziv k modremu dogovoru EU*. V EU ima težave s pomanjkanjem vode že 29 % ozemlja, povpraševanje po vodi v ključnih industrijah pa bi se do leta 2030 lahko potrojilo ([7]). Očitno je, da je nujno potrebno celostno upravljanje vodnega kroga, zlasti glede na evropsko strategijo za odpornost v zvezi z vodo.

2.2.2 EESO poudarja, da mora EU nujno prevzeti vodilno vlogo pri reševanju trojne krize planeta in globalnih težav na področju vode. Odpornost v zvezi z vodo presega podnebne in okoljske politike, vendar se dopolnjuje z odpornostjo proti podnebnim spremembam, zato ju je treba obravnavati hkrati, kadar obstajajo povezave med njima. Deset let po začetku izvajanja Agende 2030 2,2 milijarde ljudi še vedno nima dostopa do pitne vode iz virov, ki se varno upravljajo, 3,4 milijarde ljudi pa nima varno upravljane sanitarne oskrbe. Pri sedanjem tempu bomo trajnostno gospodarjenje z vodo dosegli šele leta 2049 ali pozneje. Te razlike predstavljajo tveganje za blaginjo, stabilnost in človekov razvoj ter bi jih morala EU prednostno upoštevati pri svetovnem upravljanja voda in v pripravah na Konferenco OZN o vodi leta 2026.

2.2.3 Vodni stres je strukturna in družbena ovira. Izguba tega redkega in življenjsko pomembnega vira ogroža gospodarsko učinkovitost, porabo energije in celotno vrednostno verigo vode. EESO podpira globalno širitev načela „najprej učinkovita raba vode“ v industrijskih strategijah. Da bi dosegli ta prehod, je treba z linearne rabe vode preiti na sisteme krožne rabe na podlagi načela „prava voda za pravi namen“.

2.2.4 EESO poudarja, da so osnovni pogoji za gospodarstvo, ki pametno ravna z vodo, najdljivi, dostopni, interoperabilni in ponovno uporabljivi podatki. Z zaskrbljenostjo ponovno opozarja na svoj poziv k modremu dogovoru EU in svoje stališče iz mnenja o evropski strategiji za odpornost v zvezi z vodo ([8]), da na ravni EU nimamo skladne statistike o oskrbi z vodo in vrstah rabe vode. Potrebni so pametno zajemanje podatkov na svetovni ravni in interoperabilni podatkovni prostori, vse uporabnike vode pa je treba vključiti v svetovne okvire spremljanja.

([6]) UL C, C/2024/6880, 28.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6880/oj.

([7]) Med ključne industrije sodijo podatkovni centri, polprevodniki ter proizvodnja baterij in vodika (Water Europe 2024, Družbeno-ekonomska študija o vrednosti naložb EU v vodo).

([8]) UL C, C/2026/35, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/35/oj.

2.2.5 EESO zato poziva, naj se uvedejo naslednja vodilna načela:

— **Vključevanje:** vodo je treba kot stalno strateško medsektorsko vprašanje upoštevati v vseh političnih, upravljavskih in naložbenih instrumentih. Voda ni bistvena le za zdrave ekosisteme in prilagajanje podnebnim spremembam, temveč je tudi najpomembnejša surovina za naše družbe in gospodarstva v skladu s človekovo pravico do vode.

— **Uporaba tehnologij za učinkovitost in zmanjšanje onesnaževanja:** v skladu z načelom 16 modrega dogovora EU bi bilo treba pospešiti uvajanje politik in tehnologij, ki spodbujajo učinkovito rabo vode, njeno ponovno uporabo in zmanjšanje onesnaževanja. To bi bilo treba povezati z okviri upravljanja in politikami na področju znanj in spretnosti, s katerimi bi podprli uvajanje, ter s povečano podporo projektu EIT Water.

— **Združljivost z industrijsko in kmetijsko strategijo:** odpornost v zvezi z vodo in pogojenosti je treba vključiti v svetovne finančne in industrijske politike. EESO opozarja na svoj poziv k modremu dogovoru EU, po katerem bi bilo treba vodo šteti za enega temeljnih delov industrijske strategije EU, kmetijstva in pravic državljanov ter jo upoštevati pri zunanjem delovanju EU. Uravnotežen pristop k uporabi vode za ljudi, kmetijstvo in industrijo bi bilo treba priporočiti na svetovni ravni. Z zmanjšanjem birokratskih bremen se ne sme oslabiti ali poslabšati okoljskih in gospodarskih ciljev EU ter svetovnih okoljskih in gospodarskih ciljev, med drugim ciljev okvirne direktive o vodah. Če pride do konfliktov pri rabi vode, je treba v vsakem primeru prednost dati dostopu do pitne vode, namenjene ljudem.

— **Krožno vodno gospodarstvo:** EESO ponovno poziva, naj se oblikuje celovita strategija za povečanje ponovne uporabe vode ([9]), ki v EU trenutno znaša le 2,4 %. Sheme razširjene odgovornosti proizvajalca bi bilo treba okrepiti ob upoštevanju stroškov za potrošnike.

— **Dostop do vode in cenovna sprejemljivost:** EESO priporoča, naj bo dostop do vode cenovno sprejemljiv in prednostno zagotovljen za ranljive ljudi in regije ter za podpiranje življenja.

— **Demokratično upravljanje voda:** EESO poudarja, da potrebujemo vključujoče in pregledne sisteme za gospodarjenje z vodo. Dober primer modelov skupnostnega upravljanja, ki učinkovitost združujejo z gospodarjenjem v javnem interesu, so vodne zadruge.

— **Voda v javnih naročilih**: po mnenju EESO je oskrba z vodo javna dobrina, saj je poudarek na dobrih, kakovostnih in cenovno dostopnih storitvah. Ponovno ([10]) priporoča uvedbo zlatega pravila za naložbe v javno infrastrukturo, da se zaščitijo produktivnost ter socialna in okoljska blaginja prihodnjih generacij.

2.3 **Voda za planet:** podnebje, biotska raznovrstnost, onesnaževanje, dezertifikacija, okolje, od izvira do morja, odpornost ter pripravljenost in zmanjševanje tveganja nesreč.

EESO opozarja na načela 2, 3 in 6 iz poziva k modremu dogovoru EU, saj so bistveni deli vodne politike, s katerimi bi zagotovili skladnost s cilji trajnostnega razvoja, okoljsko zakonodajo (kakovost) in notranjim trgom (količina). V skladu s pristopom „od izvira do morja“ bi bilo treba spodbujati skladnost med vodno in pomorsko politiko ter povezati okvire upravljanja za reševanje izzivov. Priznati je treba, da je vodna varnost ključnega pomena ter da je eden od stebrov strategije Unije za pripravljenost in vseh ukrepov za odpornost ([11]).

([9]) UL C, C/2025/107, 10.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/107/oj.
([10]) Na primer v mnenjih UL C 486, 21.12.2022, str. 185, UL C 486, 21.12.2022, str. 67, UL C 75, 28.2.2023, str. 102, in drugih.
([11]) UL C, C/2026/42, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/42/oj.

2.3.1 Zemlja je edini in edinstven vir življenja, voda pa je v osrčju trojne krize planeta. Zaradi rasti prebivalstva, netrajnostne proizvodnje in vzorcev potrošnje je vpliv podnebnih sprememb še močnejši ter povečuje število nesreč, povezanih z vodo, in industrijsko onesnaževanje, tudi z obstojnimi onesnaževali, kot so per- in polifluoroalkilne snovi (PFAS). EESO odločno poudarja, da so posledice podnebnih sprememb in izgube biotske raznovrstnosti dobro znane ([12]) ter da so nujni takojšnji ukrepi za izboljšanje gospodarjenja z vodo in odpornosti proti podnebnim spremembam, tudi za preprečevanje in blažitev onesnaževanja voda, kar tvori sestavni del mednarodnih prizadevanj za varstvo okolja in politik okrevanja.

2.3.2 Sedanji stroški onesnaževanja voda so precej višji od naložb, ki so potrebne za preventivne ukrepe. Primeri dobre prakse na področju sanacijskih ukrepov so na voljo po vsem svetu, vključno z obsežnimi programi obnove ekosistemov v sušnih regijah ter strateškimi naložbami v infrastrukturo za prenos in shranjevanje vode, s katerimi se odpravljajo regionalna neravnovesja.

2.3.3 Rešitev pa ne sme postati problem. Vse več držav pomanjkanje pitne vode rešuje z razsoljevanjem morske vode. EESO se zavzema za to, bi se minerali v celoti ločevali od morske vode in se ponovno uporabljali za druge namene ([13]), namesto da se ustvarjajo nove oblike onesnaževanja, ki vodijo v uničevanje okolja ([14]).

Zavzema se tudi za druge načine zagotavljanja razpoložljivosti vode, kot sta spodbujanje krožnih vodnih sistemov in oskrba z vodo iz več virov ali nekonvencionalnih virov, pri čemer bi morale imeti prednost prilagojene rešitve. Spremljanje izpustov odpadnih voda in kakovosti vode je bilo omejeno, obnova infrastrukture se je zavlekla, okoljska, sanitarna in socialna tveganja pa se povečujejo,

2.4 **Sodelovanje na področju vode:** čezmejno in mednarodno sodelovanje na področju vode, vključno z znanstvenim sodelovanjem, ter vključujoče upravljanje.

2.4.1 Čezmejno sodelovanje še vedno ne prinaša zadostnih rezultatov. Iz poročil OZN o ciljih trajnostnega razvoja je razvidno, da ima od 153 držav članic OZN, ki imajo skupne čezmejne vode, le 43 držav operativne ureditve, ki zajemajo skupna povodja ([15]). EESO poudarja, da sta vključujoče in pravično upravljanje ter čezmejno sodelovanje bistvena za oblikovanje družbe, ki pametno ravna z vodo, ter zagotavljanje miru, stabilnosti in odpornosti.

2.4.2 Platforme za regionalno sodelovanje, vključno z organizacijami za povodja in regulativnimi mrežami, ki združujejo javne organe, kmetijstvo, industrijo, finančne institucije in raziskovalne inštitute, imajo lahko ključno vlogo pri uresničevanju globalnih zavez z izvajanjem regionalnih ukrepov. Z okrepitvijo teh platform se lahko izboljšajo izmenjava znanja, usklajevanje politik in pripravljenost za naložbe.

2.4.3 EESO ponavlja svoje stališče o modri diplomaciji ([16]) in opozarja, da pomanjkanje vode in tveganja, povezana z vodo, vse bolj ogrožajo mednarodni mir in stabilnost, voda pa postaja orodje miru, demokracije in razvoja, vendar tudi vojne in konfliktov. Sodelovanje na področju vode mora biti eden od stebrov evropskega zunanjega delovanja, ne samo dodatek.

2.4.4 EESO poudarja ključni pomen povezave med vodo, mirom, demokracijo in varnostjo ter opozarja, da je vodna infrastruktura zaradi konfliktov, kibernetskih napadov, sabotaž in ekstremnih vremenskih dogodkov izpostavljena vse večjim tveganjem. Priporoča, naj se zaščita vodne infrastrukture, tudi naravne, v širših varnostnih okvirih okrepi z ocenami tveganja, standardi odpornosti, načrti izrednih ukrepov in izboljšanim sodelovanjem med civilnimi, vodnimi in obrambnimi organi, da bi zagotovili neprekinjene bistvene storitve v času kriz.

([12]) Medvladni panel za podnebne spremembe, AR6 Synthesis Report (SYR) (Zbirno poročilo za šesto ocenjevalno poročilo).
([13]) UL C, C/2026/2542, 22.5.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2542/oj.
([14]) Projekt Sea4Value, v okviru katerega se razvijajo in uvajajo tehnologije za pridobivanje mineralov in kovin iz slanice, ki nastane pri razsoljevanju morske vode, je primer dobre prakse, ki bi jo lahko posnemali.
([15]) https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/Goal-06/.
([16]) UL C, C/2023/862, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/862/oj.

2.4.5 EESO ugotavlja, da je v svojem mnenju o modri diplomaciji strategijo Global Gateway opredelil kot ustrezno orodje za strategije mednarodnega sodelovanja na področju vode in sanitarne oskrbe pri prednostnem razvrščanju ciljev trajnostnega razvoja 6. Ta strategija bi morala okrepiti položaj EU v svetovni vodni diplomaciji, vodo pa bi bilo treba vključiti v stebrno strukturo strategije, ki bi morala podpirati znanstveno diplomacijo, čezmejno upravljanje, trajnostno vodno infrastrukturo, reforme upravljanja in digitalne rešitve na področju vode v partnerskih državah. Steber strategije za izobraževanje in spretnosti bi bilo treba izkoristiti pri zunanjem delovanju EU, in sicer s podpiranjem prenosa znanja in krepitve zmogljivosti. Poleg tega lahko Evropa s podpiranjem svetovne agende za vodo (vključno s partnerstvi, kot je partnerstvo Water4All, ali prihodnjimi partnerstvi za mokrišča) spodbuja inovacije in sodelovanje po vsem svetu.

2.4.6 EESO poziva OZN, naj poudarja vlogo vključujočega upravljanja in vključenosti deležnikov v uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja in gospodarjenje z vodo. K hitrejšemu uresničevanja cilja trajnostnega razvoja 6 lahko zlasti pripomorejo različni ukrepi, kot so opredelitev vode kot svetovne prednostne naloge, večja prizadevanja za mobilizacijo partnerjev OZN v okviru *mednarodnega desetletja ukrepanja (2018–2028)* in ob sodelovanju s poročevalcem OZN za človekovo pravico do vode ter vzpostavljanje partnerstev z drugimi nevladnimi organizacijami, kot je Svetovni gospodarski forum, ki je leto 2026 razglasil za leto vode ([17]).

2.4.7 V prihodnjem gospodarjenju z vodo bodo imeli ključno vlogo mladi strokovnjaki. EESO se zaveda, kako pomembno je z vodstvenimi programi in pobudami za krepitev zmogljivosti opolnomočiti naslednjo generacijo strokovnjakov za vodo. V skladu s strategijo UNESCO za mlade na področju vode bi si bilo treba bolj prizadevati za vključevanje mladih v gospodarjenje z vodo, dialoge in inovacijske ekosisteme.

2.5 **Voda v večstranskih procesih:** cilj trajnostnega razvoja 6, Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030 in pozneje ter globalne pobude za ponovno uporabo in shranjevanje vode. Izjava Generalne skupščine OZN o vodi iz leta 2010 bi morala biti v ospredju zahtev EU, podanih na konferenci OZN o vodi leta 2026.

Kot je navedeno v pozivu k modremu dogovoru, bi morala modra diplomacija privesti do sklenitve svetovnega sporazuma o odpornosti v zvezi z vodo ter sprejetja pristopa, ki temelji na obnovi svetovnega vodnega kroga. S tega vidika je nujno naglo izvajanje mednarodnih sporazumov, kot so Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, Pariški sporazum, Kunminško-montrealski svetovni okvir za biotsko raznovrstnost in sporazum ZN o odprtem morju.

2.5.1 EESO poziva k razvoju mednarodnih politik za izvajanje načela „onesnaževalec plača“, previdnostnega pristopa k odpravljanju onesnaževal pri viru in obnovo poškodovanega vodnega kroga. Tak pristop bi zagotavljal, da oskrba s pitno vodo in storitve v zvezi z odpadno vodo ostanejo cenovno dostopne, in upošteval, da so potrošniki tisti, ki vedno plačajo ceno neukrepanja v zvezi z onesnaževanjem.

2.5.2 V kontekstu pomanjkanja virov, obvladovanja izjemnih vremenskih dogodkov (poplav in suš), neenakomerne porazdelitve virov med uporabniki ter izgube virov in razsipavanja z njimi je bistveno orodje multilateralizem.

2.5.3 Povodja bi morala biti glavna enota za analizo, načrtovanje in odločanje, tudi v čezmejnem okviru, ter spodbujati sodelovanje med državami, regijami, uporabniki in poklicnimi sektorji, kot je določeno v modrem dogovoru EU. EESO priporoča, naj platforme deležnikov na ravni povodij pripravijo evidenco vodnih virov in zberejo najboljše študije primerov, da bi izboljšali skupno gospodarjenje z vodo, in sicer z digitalnimi orodji in izmenjavo znanja. Podpira prečno vključevanje civilne družbe v upravljanje voda.

2.5.4 Digitalne tehnologije, kot so satelitsko spremljanje, interoperabilni podatkovni sistemi in digitalni dvojčki, lahko znatno izboljšajo upravljanje in spremljanje povodij, okrepijo pripravljenost in podprejo odločanje na podlagi dokazov.

([17]) https://www.weforum.org/stories/2026/01/what-is-blue-davos-everything-you-need-to-know/.

2.6 Naložbe za vodo: financiranje, tehnologija in inovacije, krepitev zmogljivosti, gospodarstvo, ki pametno ravna z vodo.

2.6.1 Močno je treba povečati naložbe in inovacije, da bi do leta 2030 vsem zagotovili vodno varnost. Po navedbah OZN smo v obdobju „globalnega vodnega stečaja“ ([18]), zato je pomembno priznati vodo kot sektor višje v verigi in potrebo po sistemskem preoblikovanju finančnih sistemov za obvladovanje vodnega stečaja. V ta namen je treba zagotoviti finančne pogoje z javnim in zasebnim financiranjem ter alternativnimi finančnimi viri, da se zapolni naložbeno vrzel in poskrbi za dolgoročno zanesljivost oskrbe. Vendar EESO ugotavlja, da zgolj finančna sredstva ne zadostujejo za reševanje svetovnih izzivov na področju vode, saj so potrebne tudi večja učinkovitost, boljše prakse upravljanja in optimizacija obstoječih sistemov. Zato se zavzema za postopen napredek na poti do učinkovite rabe vode, da bi v vseh glavnih sektorjih, ki uporabljajo vodo, dosegli vsaj 10-odstotno povečanje do leta 2030 in 20-odstotno povečanje do leta 2040, kjer je to potrebno.

2.6.2 Da bi dosegli vodno varnost, so potrebni finančno vzdržni ponudniki storitev, ki bodo sposobni vzdrževati in nadgrajevati infrastrukturo, zato je treba z regulativnimi okviri spodbujati povrnitev stroškov, spodbude za učinkovitost in primerjanje uspešnosti in načelo „onesnaževalec plača“, hkrati pa zagotavljati cenovno sprejemljivost in socialno enakost.

2.6.3 Vlaganje v vodo pomeni vlaganje v pripravljenost ter družbeno, demokratično in gospodarsko odpornost, hkrati pa zagotavlja vodno varnost, trajnostno rabo vode in odpornost v zvezi z vodo. Na svetovni ravni bo vrzel pri vlaganjih v vodno infrastrukturo do leta 2040 znašala 6,5 bilijona EUR ([19]). Javna poraba za vodo v gospodarstvih v razvoju znaša 0,24 % BDP, v državah z nizkimi in srednjimi dohodki pa zasebne naložbe pokrivajo manj kot 2 % naložb v vodo. Premajhne naložbe in modeli financiranja, ki ne odražajo sprememb, onemogočajo nastanek gospodarstva, ki pametno ravna z vodo. Izkušnje kažejo, da je oskrba z vodo prek javne infrastrukture dobra možnost za državljane, industrijo in kmetijstvo. Voda je javna dobrina, kot sta sonce in veter, in je najpomembnejša surovina na svetu.

2.6.4 EESO poudarja, da omejitve za naložbe v vodo presegajo pomanjkanje kapitala in donosnost naložb: regulativna negotovost, omejene zmogljivosti za pripravo projektov in šibka spodbudna okolja odvračajo od javnega in zasebnega financiranja. Poudarja tudi, da je treba okrepiti zmogljivosti, zmanjšati tveganja in povečati inovacije, da bi vzpostavili zanesljiv nabor dobičkonosnih projektov v okviru cilja trajnostnega razvoja 6. Spodbujati bi bilo treba načine financiranja, ki združujejo javni in zasebni kapital, da bodo z naložbami doseženi merljivi rezultati na področju odpornosti. V prispevku Evrope h konferenci OZN o vodi bi bilo treba izrecno obravnavati pripravljenost za naložbe in si prizadevati za uporabo pospeševalnika naložb v odpornost v zvezi z vodo na mednarodni ravni.

2.6.5 Pri odločanju in v študijah primerov naložb za javne, zasebne in druge vire financiranja je treba upoštevati stroške neukrepanja. Priznati bi bilo treba, da so za zaščito potrošnikov in omogočanje odpornih naložb potrebni kombinirano financiranje, instrumenti, povezani z okoljskimi, socialnimi in upravljavskimi dejavniki, naravovarstveni dobropisi in alternativni viri financiranja, kot je financiranje, povezano z odpornostjo, s preglednimi metrikami, poročanjem in integriteto. V nabor načrtovanih naložb bi bilo treba sistematično vključevati sonaravne rešitve, med njimi mokrišča, kot dobičkonosna sredstva, ki prinašajo številne koristi.

V Bruslju, 18. junija 2026

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Séamus BOLAND

([18]) OZN, World enters era of „global water bankruptcy“ | UN News (Svet je vstopil v dobo svetovnega vodnega stečaja – novice OZN).

([19]) ID (f) Investments for Water – Stakeholder Think Piece.docx (Dokument za razpravo deležnikov o interaktivnem dialogu (f) – Naložbe za vodo).